

Onlinerejse til Færøerne - onsdag den 7. februar 2024

PROGRAM – danske klokkeslæt

Fra kl. 10.00 til 11.00 er linket åbent til at prøve at komme på Zoom-programmet, hvis man ikke har prøvet det før. Hvis det driller, kan du ringe på tlf. 70 26 36 66

Fra kl. 13.30 er samme link åbent til, at man kan koble sig på rejsen til løs samtale

14.00 Velkomst ved DEO's stifter Finn Ellegaard

14.05 **Introvideo** om Færøerne

14.17 Samtale med **Sjurdur Skaale** der repræsenterer Færøerne i det danske Folketing. Om Færøsk historie og politik.

15.05 Pause til at **strække ben**.

15.15 Musiker og fagforeningsformand **Heri Reynheim** og **Pól Arni Holm** der er skoleinspektør og forsanger i deres orkester **Hamradun**. De vil fortælle om hverdagsliv og kultur på Færøerne.

15.50 Pause hvor vi **genviser introvideoen**.

16.03 **Jóna Olsen** vil fortælle om hverdags- og dagligliv på Færøerne.

16.45 Evt. plads til supplerende fortællinger.

16.55 Afslutning.

Rejsen ledes af **Finn Ellegaard**, stifter af DEO.

DEO skaber EU-debat

info@deo.dk ■ tlf. 70 26 36 66 ■ www.deo.dk

Musik:

I dag skal vi høre **Eivør** der har vundet et hav af priser, både i Færøerne og andre steder. Hun laver en moderne fortolkning af folke-musikken fra Færøerne.

Derudover har vi valgt at spille en sang af **Xperiment** som er et færøsk kor der synger gamle færøske sange på både gamle og nye måder.

Til sidst skal vi også høre det meget kendte kvæði (kvad) om Sigmundur Brestisson der kristnede Færøerne.

Håber I nyder det!

Mindesmærke for Sigmundur Brestisson i Sandvík.

Klaksvík

FÆRØERNE I TAL

Sprog: Færøsk og dansk

Hovedstad: Thorshavn (færøsk: Tórshavn)

Indbygger antal: 53.941 (2022)

Areal: 1395,74 km² (Lolland: 1242,86 km²)

BNP pr. indbygger (2022): 467.000 kr. (Danmark: 395.270)

NATUR OG GEOGRAFI

Færøerne er verdenskendt for sin enestående natur. Øerne har vulkansk oprindelse, men i dag er der ikke nogen vulkaner i nærheden. Dette er fordi, at de tektoniske plader simpelthen har flyttet Færøerne væk fra de aktive vulkaner over mange millioner år. Færøerne blev dannet for omkring 54-58 millioner år siden.

I dag er Færøerne kendt for deres vandfald, fantastiske højdedrag, brusende kyster og deres bestand af den flotte og søde fugl, lunden. Et af de mest mærkværdige og sjove turistattraktioner er uden tvivl Trælanipán og Sørvágsvatn. Trælanipán (Slaveklippen) er en klippe med en sø (Sørvágsvatn), der ligger langt over havets overflade. Søen ligger 40 meter over havets overflade og er desuden Færøernes største og dybeste (59 meter) sø.

Lunden var en stor del af det færøske køkken frem til 2012, hvor den blev delvist fredet, dvs. fredet på nogle af øerne. Fuglen blev fanget med en fuglefiskestang, en såkaldt fleygastong. Udover at blive fanget for at spise dem, er deres ynglesteder også forstyrret af især turister, hvilket truer deres overlevelse, eftersom fuglen kun får 1 unge pr. ynglesæson.

HISTORIE

De første til at bo på Færøerne menes at være irske og keltiske munke omkring år 625, men man har dog fundet tegn på beboelse enkelte steder tilbage til år 400. Da vikingetiden startede omkring år 800, blev øerne bosat af vikinger fra Norge, og færøsk stammer også fra norrønt. Fra 1035 blev Færøerne underlagt Norge, og norsk lov gjaldt helt frem til 1816.

*Vikingearven gør sig stadig gældende:
Typisk dragehovedudsmykning på en færøsk robåd, den traditionsrige "Havnarbáturin" (Tórshavns timands-kaproningsbåd)*

I 1380 gik Norge og Danmark i forening, og i 1397 etableredes Kalmarunionen mellem Danmark, Norge og Sverige. I 1536 erklærede Sverige sin uafhængighed, og Kalmarunionen brød sammen. Danmark-Norge fortsatte som forening frem til Freden i Kiel i 1814. Under Napoleonskrigene var Danmark-Norge allieret med Frankrig, mens Sverige allierede sig med Rusland og Storbritannien. Freden i Kiel efter Napoleonskrigene resulterede i, at Danmark-Norge måtte afstå Norge til Sverige. Færøerne - samt Island og Grønland - blev i stedet danske og en del af det danske rigsfællesskab.

August 1940: Skansen i Tórshavn blev anvendt som the Royal Navy Commands hovedkvarter.

FÆRØERNE I RIGSFÆLLESSKABET

Under 2. Verdenskrig gik Færøerne i samarbejde med briterne, hvor Færøerne agerede flådebase og fragtede fisk til Skotland for at forsyne Storbritannien med mad. Det var en særdeles god forretning, men betød også, at der døde flere færinger pr. 1.000 indbyggere end i Danmark, eftersom de tyske ubåde og bombefly jagtede de færøske fiskere og fragtbåde.

Under Storbritannien havde Færøerne stor autonomi, og efter krigen fortsatte Færøerne med at have et stærkt selvstyre, dog stadig under det danske rigsfællesskab. Perioden med stærk autonomi gjorde det uholdbart at fratage Færøerne deres selvstyre. Siden har der været flere forsøg på løsrivelse, men Danmark forkastede folkeafstemningen i 1946, fordi der ikke var et klart flertal. I stedet indførte man hjemmestyre. I 2005 kom 'selvstyreløven', hvilket betød, at det færøske folk har fuld ret til løsrivelse fra det danske rigsfællesskab, hvis de ønsker det.

DET FÆRØSKE FLAG

Færøernes flag blev skabt af 3 færøske studerende i København i 1919, men flaget blev ikke anerkendt før briternes besættelse og først i 1948 af den danske regering.

FISKERI

I 2014 da Rusland invaderede Krimhalvøen, blev Rusland underlagt en lang række sanktioner af EU, men Færøerne fortsatte deres salg af laks til Rusland. I 2022 da Rusland igen invaderede Ukraine, stoppede Færøerne dog deres salg af laks til Rusland og fulgte EU's sanktionsplaner. Dette skal ses i forhold til, hvor stor en del af økonomien fiskeriet er i Færøerne. I 2016 var næsten 50% af landets eksport fra opdrættet laks, hovedsageligt fra Bakkafrost, et af verdens mest velansete og en af de største producenter af lakseopdræt. Det er også den første fiskeopdrætsvirksomhed, der med bl.a. godsfly kontrollerer hele sin produktionskæde, fra laksefoder til slagtning og salg. Virksomhedens ejere er Færøernes første milliardærfamilie.

RELIGION

Religion og specielt protestantismen er udbredt i Færøerne. Færøerne betragtes som et af de mest religiøse områder i Europa. I år 1111 fik Færøerne deres første biskop og første bispedømme, men det blev lukket ned efter reformationen. Det var først i 1931, at den katolske kirke blev genetableret som en del af det Københavnske katolske bispedømme, hvor der i dag kun er ca. 270 medlemmer. Statskirken på Færøerne er protestantisk og blev fra 2007 selvstændig fra den danske folkekirke. 83% af befolkningen er medlemmer af Færøernes folkekirke. Efter reformationen af kirken blev det færøske skriftsprog forbudt i kirker, institutioner og offentlige dokumenter, og det begyndte at uddø. Først i 1939 blev færøsk igen anvendt i kirken, efter latin og dansk havde været brugt siden reformationen.

POLITIK

Færøerne er en del af det danske rigsfællesskab, men har det, man kalder 'hjemmestyre', hvilket betyder, at de har et lagting (deres folketing) og kontrol over det meste af samfundet. Formelt set er Færøerne dansk, men reelt set er det færøsk, da de næsten har fuld autonomi. Den såkaldte 'offentlig forsyng' er varetaget af Færøerne og indbefatter sygeforsikringen og de sociale ydelser. Danske yder dog bloktilskud hvert år til Færøerne på 641,8 millioner kroner i 2022. Færøerne har deres eget udenrigsministerium, men er ofte repræsenteret af Danmark i internationale sammenhænge. Interessant nok er Færøerne ikke medlem af EU, eftersom de i forvejen havde udvidet selvstyre, da Danmark gik med i EF i 1972. Færøerne har en såkaldt 'lagmand', som er regeringsleder og svarer til en statsminister.

I det danske Folketing sidder der to repræsentanter for Færøerne. Siden november 2022 har det været Anna Falkenberg (fra det færøske Venstre-parti) og Sjúrdur Skaale (fra det Færøske socialdemokratiske parti). Disse repræsentanter vælges ud fra de to partier, der opnår flest stemmer.

De sidste valg i Færøerne skildrer på mange måder færøsk politik. Deres udenrigs- og kulturminister Jenis av Rana blev op sagt af den daværende lagmand Bárður av Steig Nielsen efter en række homofobiske udtalelser om, at Rana ikke ville kunne støtte Søren Pape Poulsen som statsminister, da han er homoseksuel, som dermed strider imod både Ranas personlige og hans partis grundlov. Det efterfølgende valg resulterede i en koalition af Javnaðarflokkurin (Socialdemokratiet), det venstreorienterede Tjóðveldi (Republikanerne) og det mere liberale Framsókn (Fremskridt), hvor både Tjóðveldi og Framsókn er løsrivelsesfokuserede.

Kristendommen er stærk på Færøerne, men man skal ikke se denne kulturkamp som mellem ateister og troende, men derimod mellem forskellige tolkninger af kristendommen. Hvor den ene vil have abort-lovgivning og rettigheder for homoseksuelle, betragter den anden fortolkning disse tiltag som værende imod kirkens lære.

MAD OG DRIKKE

Færøernes ukronede Hotel- og Restaurationskonge Johannes Jensen startede i 2011 en restaurant i Torshavn med det unge kokketalent Poul Andrias Ziska som køkkenchef. Den hedder KOKS og har fået Færøerne kendt for færøske specialretter, fordi den i 2017 fik en Michelinstjerne, som i 2019 blev til to Michelinstjerner. De har satset på lokale råvarer fra Færøerne og eksperimenteret med færøske traditionelle måder at tilberede mad på, såsom saltning, tørring og fermentering.

Restauranten er dog midlertidigt fra 2021 flyttet til Grønland, på grund af manglende byggetilladelse til større lokaler.

En meget udbredt og historisk tilberedningsmetode anvendt på Færøerne til både kød og fisk er lufttørring. Når det gælder fårekød, kaldes det for skærpekød, der spises rå på rugbrød med en masse salt. Blandt tørrede fisk finder man ræstan og turan. Derudover har man også sperdil, som er fermenteret fårefedt i fåretarm. Den nordatlantiske salte vind hjælper til at fermentere kødet på en meget unik måde. Processen er dog ikke uden risici, da for koldt vejr kan forhindre tilberedningsprocessen, mens for meget varme vil få kødet til at smage harsk.

Ræst kjøtt er en udsøgt spise, som måske også er kendt i Danmark. Det er fermenteret lammekølle, der steges i ovnen. Lidt ligesom surstrømming er ingen i tvivl om det, når det bliver tilberedt. Det har nemlig en meget kraftig lugt og er ikke for de sarte sjæle. Efter det er spist, er der nogen, der sågar lugter ud og sætter eddikeskåle frem for at tage lugten. Retten laves også med ribben, men det anses ikke for at være lige så fint.

Færøerne er i senere tid blevet meget kendt for deres laks, som de fragter verden over. Torsk, makrel og skalddyr er også meget tilgængeligt på Færøerne.

